

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W RZESZOWIE

LRZ.410.4.7.2024

Pan
Tadeusz Bajda
Dyrektor
VI Liceum Ogólnokształcącego w Rzeszowie
ul. Ambrożego Towarnickiego 4
35-010 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/082 – Propagowanie i wdrażanie zdrowego odżywiania

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	VI Liceum Ogólnokształcące w Rzeszowie ¹ , ul. Ambrożego Towarnickiego 4, 35-010 Rzeszów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tadeusz Bajda, Dyrektor VI Liceum Ogólnokształcącego w Rzeszowie ² , od 1 września 1992 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Rozwiązania organizacyjne mające na celu propagowanie i wdrażanie zdrowego odżywiania. 2. Działania na rzecz propagowania i wdrażania zdrowego odżywiania oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2020 r. do 31 marca 2024 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, a dotyczących okresu objętego kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Urszula Dziedzic, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/48/2024 z dnia 17 kwietnia 2024 r. 2. Paulina Wojtowicz-Maryjka, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/47/2024 z dnia 17 kwietnia 2024 r.

(akta kontroli, str. 3-7)

¹ Dalej: Liceum lub Szkoła.

² Dalej: Dyrektor lub Dyrektor Liceum.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli warunki organizacji żywienia zapewnione przez Szkołę były wystarczające i umożliwiały młodzieży spożywanie posiłków bez zbędnego pośpiechu. Liceum w sposób rzetelny zapewniło uczniom nieograniczony dostęp do wody pitnej. Szkoła prowadziła rzetelne działania w zakresie propagowania i wdrażania zdrowego odżywiania, z uwzględnieniem rozpoznanych potrzeb. Edukację żywieniową uczniów powierzono osobom, które posiadały do tego merytoryczne przygotowanie. Szkoła z własnej inicjatywy podejmowała innowacyjne działania mające na celu zwiększenie świadomości żywieniowej uczniów poprzez uczestnictwo w międzynarodowym projekcie oraz cykliczną realizację programu zdrowotnego. Jednakże duże zaangażowanie Szkoły w propagowanie zdrowego odżywiania nie przełożyło się na realne działania mające na celu ograniczenie dostępności na terenie Liceum i konsumpcji przez młodzież produktów niezgodnych z zasadami zdrowego żywienia. W kontroli wykazano bowiem, że uczniowie w automatach vendingowych – zlokalizowanych na terenie Szkoły – mogli nabyć produkty spożywcze, które nie mogły być sprzedawane w jednostkach systemu oświaty, ponieważ nie spełniały wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach⁵.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli nie dolożono należytej staranności do przygotowania umów zawartych z firmami zewnętrznymi świadczącymi usługi sprzedaży produktów spożywczych na terenie Szkoły. Do żadnej z nich nie wprowadzono postanowień gwarantujących sprzedaż wyłącznie produktów zgodnych z wymogami ww. rozporządzenia.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. poz. 1154. Dalej: *Rozporządzenie w sprawie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Rozwiązania organizacyjne mające na celu propagowanie i wdrażanie zdrowego odżywiania
Opis stanu faktycznego	1.1. <i>Statut Zespołu Szkół nr 1 w Rzeszowie⁷ oraz regulaminy wewnętrzne/organizacyjne obowiązujące w Liceum – w latach szkolnych 2020/2020-2023/2024 – nie zawierały wytycznych dotyczących organizacji żywienia.</i> <i>Dyrektor Liceum wyjaśnił, że w Statucie szkoły oraz w innych dokumentach wewnętrznych nie określamy sposobu organizacji żywienia, ponieważ nie prowadzimy stołówki szkolnej ani żadnej formy organizowanego dożywiania. Każdy uczeń ma możliwość korzystania z zakupów w sklepiku szkolnym oraz w automatach.</i> <i>W Szkole ustalono 12 przerw międzylekcyjnych, w tym osiem pięciominutowych, dwie dziesięciominutowe oraz dwie piętnastominutowe⁸. Dyrektor wyjaśnił, że długość przerw międzylekcyjnych została ustalona po zasięgnięciu opinii Samorządu Szkolnego oraz Rady Rodziców. Ze względu na utrudnienia komunikacyjne – zgłaszane przez rodziców i uczniów – oraz związaną z nimi koniecznością zwalniania uczniów z ostatnich lekcji, podczas spotkania Dyrektora z Samorządem Szkolnym podjęto decyzję o rozpoczynaniu zajęć o godzinie 7:30 oraz skróceniu przerw o 5 minut⁹. W Liceum nie było dokumentu potwierdzającego dokonanie powyższych ustaleń z Radą Rodziców. Szerzej zostało to przedstawione w sekcji <i>Stwierdzone nieprawidłowości</i>.</i> (akta kontroli, str. 12-92) 1.2. <i>Szkoła nie prowadziła stołówki. Uczniowie nie spożywali gorących potraw, tylko przygotowane w domu posiłki lub produkty zakupione w sklepiku szkolnym i automatach vendingowych. W Liceum nie zapewniono uczniom oddzielnego pomieszczenia przeznaczonego do spożywania posiłków, ale warunki organizacji żywienia były dostosowane do występujących potrzeb. Maksymalny czas na ich konsumpcję wynosił 15 minut i był wystarczający, aby uczniowie mogli posilić się bez zbędnego pośpiechu.</i> <i>Dyrektor Liceum wyjaśnił, że ze względu na dużą ilość uczniów nie było możliwości zapewnienia oddzielnego pomieszczenia do spożywania posiłków. Miejscami wyznaczonymi do ich spożywania były korytarze szkolne oraz sale lekcyjne. Dyrektor wskazał, że uczniowie mają możliwość spożywania posiłków w czasie dłuższych przerw: 15 minut (9:55-10:10), 10 minut (11:45-11:55), 10 minut (13:30-13:40), 15 minut (15:15-15:30).</i> <i>Oględziny ogólnodostępnych pomieszczeń wykazały, że na korytarzach wszystkich pięter wzdłuż oraz na końcu ciągów komunikacyjnych ustawiono ławki, z których uczniowie mogli skorzystać podczas spożywania posiłków. Ponadto uczniowie mieli do dyspozycji krzesła i ławki znajdujące się w salach lekcyjnych. Sale w trakcie przerw</i>

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ W skład Zespołu Szkół nr 1 im. Ambrożego Towarnickiego w Rzeszowie wchodzi: VI Liceum Ogólnokształcące oraz Technikum nr 1 w Rzeszowie.

⁸ Przerwy pięciominutowe: 8:15-8:20, 9:05-9:10, 10:55-11:00, 12:40-12:45, 14:25-14:30, 16:15-16:20, 17:05-17:10 oraz 17:55. Przerwy dziesięciominutowe: 11:45-11:55 i 13:30-13:40. Przerwy piętnastominutowe: 9:55-10:10 i 15:15-15:30.

⁹ Notatka ze spotkania Dyrektora Szkoły z Samorządem Szkolnym z dnia 4 czerwca 2020 r.

międzylekcyjnych były otwarte. Wskazane miejsca spożywania posiłków były wystarczające dla 1203¹⁰ uczniów kształcących się w Liceum w roku szkolnym 2023/2024.

(akta kontroli, str. 12-93, 332-339)

1.3.

Edukacją uczniów związaną ze zdrowym odżywianiem zajmowali się nauczyciele zatrudnieni w Liceum. W poszczególnych latach szkolnych ich liczba wynosiła od 20 do 28 osób¹¹. Działania edukacyjne w zakresie właściwego odżywiania prowadzone były na lekcjach wychowania fizycznego i biologii (w ramach realizacji podstawy programowej) oraz na godzinach wychowawczych (w oparciu o wytyczne zawarte w programach wychowawczo-profilaktycznych). Wszyscy nauczyciele, którzy prowadzili zajęcia, posiadali odpowiednie kwalifikacje, tj. wykształcenie wyższe pedagogiczne, a w przypadku nauczycieli biologii i wychowania fizycznego – również wykształcenie kierunkowe w zakresie prowadzonego przedmiotu. Natomiast koordynatorka, która w Szkole była odpowiedzialna za realizację projektu Erasmus+ *No Other World*, wzięła udział w międzynarodowym szkoleniu *Eat 4 Change*. Ponadto higienistka szkolna – w ramach realizacji zewnętrznego programu zdrowotnego – prowadziła zajęcia dotyczące racjonalnego odżywiania oraz udzielała uczniom indywidualnych konsultacji w tej sprawie.

(akta kontroli, str. 94-102)

1.4.

W okresie objętym kontrolą, w Szkole nie przeprowadzono wśród uczniów i rodziców żadnego badania odnośnie satysfakcji z dostępności posiłków i produktów spożywczych w szkole.

Dyrektor Liceum wyjaśnił, że *nie prowadzimy badań dotyczących satysfakcji z dostępności posiłków i produktów spożywczych, ponieważ szkoła nie prowadzi stołówki ani żadnej formy zorganizowanego przez szkołę dożywiania. Szkoła zapewnia uczniom (15-20 lat) możliwość korzystania z oferty sklepiku szkolnego oraz automatów. Brak skarg i wniosków oznacza, że oferta oraz własny prowiant są wystarczające.*

(akta kontroli, str.103-104)

1.5.

W latach objętych kontrolą, zgodnie z art. 26 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*¹², w Liceum corocznie przeprowadzano diagnozę w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów. Diagnoza obejmowała badania przeprowadzone wśród wszystkich uczniów i nauczycieli oraz rodziców z wybranych klas, w tym m.in. badania ankietowe, kwestionariusze umiejętności społecznych oraz sprawozdania z pracy opiekuńczo-wychowawczej sporządzone przez wychowawców klas¹³.

¹⁰ Według danych z Systemu Informacji Oświatowej – stan na dzień 30 września 2023 r.

¹¹ W roku szkolnym 2019/2020 – 20 nauczycieli, z tego: 12 nauczycieli wychowania fizycznego, 4 nauczycieli biologii oraz 4 wychowawców; w roku szkolnym 2010/2021 – 23 nauczycieli, z tego: 12 nauczycieli wychowania fizycznego, 5 nauczycieli biologii oraz 6 wychowawców; w roku szkolnym 2021/2022 – 26 nauczycieli, z tego: 12 nauczycieli wychowania fizycznego, 4 nauczycieli biologii oraz 10 wychowawców; w roku szkolnym 2022/2023 – 28 nauczycieli, z tego: 12 nauczycieli wychowania fizycznego, 4 nauczycieli biologii oraz 12 wychowawców; w roku szkolnym 2023/2024 – 26 nauczycieli, z tego: 12 nauczycieli wychowania fizycznego, 4 nauczycieli biologii oraz 10 wychowawców.

¹² Dz. U. z 2024 r. poz. 737.

¹³ W poszczególnych latach sporządzono: w roku szkolnym 2020/2021 – ankietę dotyczącą problemów z uzależnieniami, kwestionariusz umiejętności społecznych, sprawozdanie z pracy opiekuńczo-wychowawczej wychowawców klas wraz z diagnozą sytuacji wychowawczej; w roku szkolnym 2021/2022 – ankietę dotyczącą zdalnego nauczania, sprawozdanie z pracy opiekuńczo-wychowawczej wychowawców klas wraz z diagnozą sytuacji wychowawczej; w roku szkolnym 2022/2023 – diagnozę aktualnej sytuacji wychowawczej i profilaktycznej w szkole, sprawozdanie z pracy opiekuńczo-wychowawczej wychowawców klas wraz z diagnozą sytuacji

Analiza wyników przeprowadzonych diagnoz wykazała, że najczęściej zgłaszanymi potrzebami były m.in.: profilaktyka uzależnień, profilaktyka zdrowia psychicznego, zapobieganie agresji rówieśniczej i w sieci internetowej, przeciwdziałanie przemocy fizycznej i psychicznej, rozwój kompetencji interpersonalnych oraz bezpieczeństwo korzystania z Internetu. W żadnej z przeprowadzonych diagnoz nie odniesiono się do problematyki związanej z propagowaniem i wdrażaniem zdrowego odżywiania.

Dyrektor Liceum wyjaśnił, że *specyfika pracy z uczniami w szkole ponadpodstawowej i najczęstsze problemy opiekuńczo-wychowawcze skupiają się na innych obszarach funkcjonowania. W okresie pandemii, a także po niej, kwestie dotyczące zdrowia psychicznego oraz kondycji emocjonalnej młodzieży były priorytetowe.*

(akta kontroli, str. 136-143)

W Szkole dwie higienistki¹⁴ wykonywały uczniom klas pierwszych oraz czwartych badania bilansowe polegające na pomiarze antropometrycznym (masa ciała, wzrost), pomiarze ciśnienia tętniczego krwi, badaniu wzroku oraz postawy ciała. Następnie dla poszczególnych uczniów – na podstawie siatek centylowych – obliczały centyle masy ciała, wzrostu, ciśnienia oraz BMI. Przeprowadzone przez higienistki pomiary, które wykonały we wszystkich klasach pierwszych, wykazały, że wśród przebadanych uczniów problem nieprawidłowej masy ciała dotyczył:

- w roku szkolnym 2020/2021: 95 uczniów (35,9%), z tego 58 uczniów miało niedowagę (21,9%), 23 – nadwagę (8,7%) oraz 14 – otyłość (5,3%),
- w roku szkolnym 2021/2022: 84 uczniów (30,3%), z tego 31 uczniów miało niedowagę (11,2%), 46 – nadwagę (16,6%) oraz 7 – otyłość (2,5%),
- w roku szkolnym 2022/2023: 96 uczniów (26,9%), z tego 51 uczniów miało niedowagę (14,3%), 36 – nadwagę (10,1%) oraz 9 – otyłość (2,5%),
- w roku szkolnym 2023/2024: 99 uczniów (32,9%), z tego 60 uczniów miało niedowagę (19,9%), 30 – nadwagę (10%) oraz 9 – otyłość (3%).

Odsetek młodzieży z nieprawidłową masą ciała – we wszystkich latach objętych kontrolą – utrzymywał się na podobnym poziomie i dotyczył średnio 31,5% uczniów klas pierwszych. Ponadto porównanie wyników bilansów uczniów, które wykonano im w klasie pierwszej (w roku szkolnym 2020/2021), a następnie w czwartej klasie (w roku szkolnym 2023/2024) wykazało, że trend związany z nieprawidłową masą ciała utrzymywał się na zbliżonym poziomie – w pierwszej klasie problem ten dotyczył 95 uczniów (35,9%), a w klasie czwartej – 94 (36,4%).

Zgodnie z art. 68 ustawy *Prawo oświatowe* Dyrektor współpracował z higienistką szkolną i był w posiadaniu informacji zawartych w sprawozdaniach z pracy gabinetu profilaktyki zdrowotnej, które sporządzała. Jednak tylko w roku szkolnym 2019/2020 dane zawarte w sprawozdaniu zostały przedstawione podczas posiedzenia Rady Pedagogicznej. W pozostałych latach objętych kontrolą sprawozdanie z pracy gabinetu profilaktyki zdrowotnej było włączane do protokołów z posiedzeń Rady Pedagogicznej w formie załącznika, ale zawarte w nim informacje nie były prezentowane w trakcie posiedzeń¹⁵.

wychowawczej; w roku szkolnym 2023/2024 – ankietę dla nauczycieli dotyczącą problemów wychowawczych, ankietę dla rodziców dotyczącą potrzeb ich dzieci, diagnozę aktualnej sytuacji wychowawczej i profilaktycznej w szkole, sprawozdanie z pracy opiekuńczo-wychowawczej wychowawców klas wraz z diagnozą sytuacji wychowawczej.

¹⁴ Oświadczenie Dyrektora Liceum – z dnia 1 grudnia 2015 r. – wyrażające zgodę na udzielenie na terenie Szkoły świadczeń zdrowotnych higienistki szkolnej przez higienistki z SP ZOZ nr 1 w Rzeszowie oraz skierowania do pracy w Gabinetzie Profilaktyki Zdrowotnej i Pomocy Przedlekarskiej wydane przez Dyrektora SP ZOZ nr 1 w Rzeszowie w latach: 2020, 2021, 2022 oraz 2023.

¹⁵ Sprawozdanie z pracy gabinetu profilaktyki zdrowotnej w roku szkolnym 2019/2020 – załącznik do protokołu nr 319/2019/2020 z posiedzenia Rady Pedagogicznej odbytego w dniu 23 czerwca 2020 r., sprawozdanie z pracy gabinetu profilaktyki zdrowotnej w roku szkolnym 2020/2021 - załącznik do protokołu nr 366/2020/2021 z posiedzenia Rady Pedagogicznej odbytego w dniu 24 czerwca 2021 r., sprawozdanie z pracy gabinetu profilaktyki zdrowotnej w roku szkolnym 2021/2022 - załącznik do protokołu nr 366/2021/2022 z posiedzenia Rady

Dyrektor wyjaśnił, że *sprawozdania nie były prezentowane podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej (wyjątkiem jest posiedzenie Rady Pedagogicznej, które odbyło się na zakończenie roku szkolnego 2019/2020), ponieważ analiza ankiet dotyczących potrzeb uczniów oraz analizy problemów wychowawczych nie wskazywały ich jako istotnych problemów opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto wskazał, że pani higienistka nie była zapraszana ani nie uczestniczyła w zebraniach Rady Pedagogicznej ani Rady Rodziców.*

W toku analizy ww. sprawozdań ustalono, że – we wszystkich latach objętych kontrolą – wśród najczęstszych problemów zdrowotnych uczniów wskazano nadwagę. Sprawozdania te nie zawierały jednak danych odnośnie skali problemu, tj. liczby uczniów z niedowagą, nadwagą oraz otyłością i nie wskazywały, jaka była tendencja w tym zakresie w kolejnych latach.

(akta kontroli, str. 105-135)

1.6.

Diagnozy występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów – przeprowadzone w latach objętych kontrolą – wykazały, że wśród kluczowych problemów, z którymi zmagala się młodzież, nie odnotowano tematów dotyczących zdrowego odżywiania. Z przeprowadzonych wśród uczniów ankiet wynikało, że zgłosili inne problemy niż te – związane z racjonalnym odżywianiem. Również rodzice, określając – w przekazanej ankiecie – problemy istotne dla zdrowia ich dzieci, odnotowali inne czynniki ryzyka. Ponadto wychowawcy – w sprawozdaniach z pracy opiekuńczo-wychowawczej – wskazując problemy dominujące w danym roku szkolnym, nie wymienili potrzeb dotyczących zdrowego odżywiania.

Mimo iż po przeprowadzeniu diagnozy w Szkole nie stwierdzono konieczności prowadzenia działań w zakresie propagowania i wdrażania zdrowego odżywiania, zagadnienia te zostały uwzględnione w programach wychowawczo-profilaktycznych w obszarze treści i działań o charakterze wychowawczym.

Dyrektor Liceum wyjaśnił, że *przesłanką do włączenia tych zagadnień do programu wychowawczo-profilaktycznego było zwiększenie świadomości oraz wiedzy dotyczącej zdrowia i prawidłowego odżywiania wśród młodzieży.*

W sprawozdaniach z pracy gabinetu profilaktyki zdrowotnej – sporządzonych przez higienistkę w latach szkolnych 2019/2020-2022/2023 – wśród najczęstszych problemów zdrowotnych uczniów została wymieniona nadwaga. W związku z tym, w Liceum zaplanowano działania uwzględniające rozpoznany przez higienistkę czynnik ryzyka dla zdrowia uczniów i realizowano program zdrowotny pt. *Zdrowe odżywianie kształtuje umysł i ciało.*

(akta kontroli, str. 105-143, 149-166)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W Liceum nie było pisemnego potwierdzenia, że długość przerw międzylekcyjnych została ustalona po zasięgnięciu opinii Rady Rodziców.
Zgodnie z § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹⁶ dyrektor, po zasięgnięciu opinii Rady Rodziców i Samorządu Uczniowskiego, ustala długość przerw międzylekcyjnych.

Pedagogicznej odbytego w dniu 22 czerwca 2022 r., sprawozdanie z pracy gabinetu profilaktyki zdrowotnej w roku szkolnym 2022/2023 – załącznik do protokołu nr 24/2022/2023 z posiedzenia Rady Pedagogicznej odbytego w dniu 22 czerwca 2023 r.

¹⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604.

Dyrektor Liceum wyjaśnił, że *rozpoczęcie zajęć oraz przerwy międzylekcyjne zostały ustalone po zasięgnięciu opinii Rady Rodziców, ale nie posiadamy pisemnego potwierdzenia tej konsultacji.*

Brak pisemnej dokumentacji ww. ustaleń uniemożliwił NIK weryfikację wypełnienia przez Liceum wymogu przeprowadzenia formalnych konsultacji z Radą Rodziców.

(akta kontroli, str. 87-92)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli warunki organizacji żywienia zapewnione przez Szkołę były wystarczające i umożliwiły młodzieży spożycie posiłków bez zbędnego pośpiechu. Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że działania w zakresie propagowania i wdrażania zdrowego odżywiania były rzetelnie planowane, z uwzględnieniem rozpoznanych – na podstawie przeprowadzonej diagnozy – potrzeb rozwojowych uczniów. Osoby odpowiedzialne za edukacją żywieniową uczniów, tj. nauczyciele biologii, wychowania fizycznego oraz higienistka szkolna, posiadały odpowiednie przygotowanie merytoryczne. Ponadto Dyrektor Liceum – zgodnie z wytycznymi art. 68 ustawy *Prawo oświatowe* – współpracował z higienistką szkolną.

Jednakże Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że w Liceum nie dołożono należytej staranności w zakresie dokumentowania konsultacji dokonanych z Radą Rodziców w sprawie ustalenia długości przerw międzylekcyjnych.

OBSZAR

2. Działania na rzecz propagowania i wdrażania zdrowego odżywiania oraz ich efekty

Opis stanu faktycznego

2.1.

W Liceum Rada Pedagogiczna w porozumieniu z Radą Rodziców – zgodnie z art. 84 ust. 2 i 3 ustawy *Prawo oświatowe* – opracowała i uchwaliła programy wychowawczo-profilaktyczne na poszczególne lata szkolne (objęte kontrolą)¹⁷. Analiza zapisów zawartych w programach wychowawczo-profilaktycznych wykazała, że w ramach działań wychowawczych sformułowano cele dotyczące zdrowego odżywiania. Natomiast w zakresie działań profilaktycznych nie wskazano do realizacji żadnych zadań odnoszących się do propagowania i wdrażania zdrowego odżywiania¹⁸.

Dyrektor Liceum wyjaśnił, że *treści i działania o charakterze profilaktycznym – związane ze zdrowym odżywianiem – nie były uwzględnione jako priorytetowe w części profilaktycznej, natomiast były realizowane w ramach części wychowawczej. W okresie pandemii oraz po niej kondycja psychiczna i emocjonalna młodzieży była najbardziej istotną kwestią.*

W programach wychowawczo-profilaktycznych – we wszystkich latach objętych kontrolą – jako działania wychowawcze mające na celu kształtowanie postaw prozdrowotnych, wskazano realizację przez wychowawców zajęć z zakresu zaburzeń odżywiania, anoreksji i bulimii oraz organizację spotkań z higienistką szkolną – w ramach realizowanych programów zdrowotnych. Proponowana tematyka zajęć do realizacji na godzinach wychowawczych w klasach pierwszych obejmowała zagadnienia dotyczące aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania w kontekście dbania o własne zdrowie, w klasach drugich – profilaktyki zdrowotnej i chorób

¹⁷ Uchwały Rady Pedagogicznej w sprawie programu wychowawczo-profilaktycznego: nr 4/2019/20 z dnia 30 sierpnia 2019 r., nr 6/2020/1 z dnia 28 sierpnia 2020 r., nr 4/2021/22 z dnia 30 sierpnia 2021 r., nr 4/2022/2023 z dnia 26 sierpnia 2022 r. oraz nr 4/2023/2024 z dnia 30 sierpnia 2023 r.

¹⁸ Przepis art. 26 ust. 1 ustawy *Prawo oświatowe* stanowi, że szkoły realizują program wychowawczo-profilaktyczny obejmujący treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów oraz profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

cywilizacyjnych, a w klasach trzecich – profilaktyki zdrowotnej i chorób cywilizacyjnych oraz racjonalnego odżywiania. Proponowane w programach wychowawczo-profilaktycznych tematy godzin wychowawczych zostały omówione przez wychowawców z uczniami wskazanych klas, obecnymi na godzinach wychowawczych w dniu realizacji zajęć¹⁹. W Liceum nie prowadzono badań efektów działań – dotyczących zdrowego odżywiania – realizowanych w ramach programów wychowawczo-profilaktycznych na godzinach wychowawczych.

Dyrektor Liceum wyjaśnił, że po zajęciach realizowanych w ramach godzin wychowawczych nie prowadzi się badań dotyczących osiągniętych efektów.

(akta kontroli, str. 136-166)

Zgodnie z zapisami zawartymi w programach wychowawczo-profilaktycznych zorganizowano również – we wszystkich latach objętych kontrolą – spotkania uczniów z higienistką szkolną, która realizowała program pt. *Profilaktyka uzależnień, promocja zdrowego trybu życia i kształtowanie zachowań korzystnych dla zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Moduł II: Zdrowe odżywianie kształtuje umysł i ciało*. Szerzej zostało to opisane w pkt. 2.3 oraz 2.4.

(akta kontroli, str. 153-161, 215-297)

2.2.

Liceum, prowadząc działania ukierunkowane na kształtowanie prawidłowych nawyków żywieniowych uczniów – wykraczające poza zajęcia realizowane w oparciu o programy wychowawczo-profilaktyczne – realizowało jeden międzynarodowy program Erasmus+ *No Other World – Nie mamy innego świata*²⁰. Szkoła w 2023 roku – we współpracy z Finlandią, Hiszpanią, Turcją i Macedonią Północną rozpoczęła realizację tego projektu. Tematyka programu dotyczyła różnych aspektów ochrony środowiska, zrównoważonego żywienia, ograniczania wyrzucania żywności (polityka zero waste) oraz wyboru produktów *fair trade*. Koordynatorka projektu wzięła udział w międzynarodowym szkoleniu *Eat 4 Change*, które zostało zorganizowane w Finlandii przez międzynarodową organizację pozarządową *World Wildlife Fund*. Uczniowie Liceum opracowali podręcznik – w języku angielskim – dotyczący m.in. korzyści płynących ze stosowania diety roślinnej, a w dniu 9 stycznia 2024 r. samodzielnie zorganizowali i przeprowadzili warsztaty kulinarne promujące potrawy wegańskie i kuchnię opartą na diecie roślinnej. Dodatkowo wśród uczniów należących do klubu Erasmus+ przeprowadzono ankietę pt. *Weganizm oraz jego wpływ na nasze środowisko*²¹.

Ponadto – w ramach przyznanej w ramach projektu akredytacji – doktorant z Uniwersytetu w Helsinkach przeprowadził dla uczniów Liceum warsztaty i wykłady dotyczące fińskiego podejścia do odżywiania, zasad, według których funkcjonują i komponują posiłki stołówki w szkołach oraz powiązań między zrównoważoną dietą a zmianą klimatu. W warsztatach wzięło udział 37 uczniów zainteresowanych tą tematyką.

Celem programu był m.in. wzrost świadomości młodzieży w zakresie powiązań między odżywianiem i zmianami klimatycznymi, konieczność przyjęcia postawy proekologicznej oraz wymiana informacji związanych z dietą roślinną. W projekcie

¹⁹ Zagadnienia związane ze zdrowym odżywianiem zostały omówione przez wychowawców klas na godzinach wychowawczych w klasach: w roku szkolnym 2019/2020 – w jednej klasie pierwszej i w trzech klasach drugich; w roku szkolnym 2020/2021 – w jednej klasie pierwszej i w pięciu klasach drugich; w roku szkolnym 2021/2022 – w trzech klasach pierwszych, w trzech klasach drugich i w czterech klasach trzecich; w roku szkolnym 2022/2023 – w siedmiu klasach pierwszych i w czterech klasach drugich oraz w roku szkolnym 2023/2024 – jednej klasie pierwszej, dwóch klasach drugich oraz czterech klasach trzecich. Dodatkowo tematyka dotycząca zdrowego odżywiania została podjęta na godzinach wychowawczych w klasach czwartych – w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 w jednej klasie czwartej.

²⁰ Umowa o udzielenie dotacji w ramach programu Erasmus+ Projekt 2023-1-PL01-KA220-SCH-000152189.

²¹ W ankiecie wzięło udział 50 uczniów.

mogli uczestniczyć wszyscy zainteresowani uczniowie. Akces do udziału w projekcie zgłosiło 105 uczniów i wszyscy zostali zaangażowani w prowadzone w ramach projektu działania²². W związku z tym, że projekt znajdował się w trakcie realizacji, raport końcowy wraz z badaniem efektów przeprowadzonych działań nie został jeszcze sporządzony.

(akta kontroli, str. 167-214)

2.3., 2.4.

W latach objętych kontrolą Szkoła uczestniczyła w jednym zewnętrznym programie promującym zdrowe odżywianie pt. *Profilaktyka uzależnień, promocja zdrowego trybu życia i kształtowanie zachowań korzystnych dla zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Moduł II: Zdrowe odżywianie kształtuje umysł i ciało*, realizowanym – wspólnie z Urzędem Miasta Rzeszowa – przez Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej nr 1 w Rzeszowie²³. Celem programu było dostarczenie uczniom wiedzy – dotyczącej zdrowego i prawidłowego odżywiania – poprzez organizację 45-minutowych grupowych zajęć edukacyjnych oraz podczas indywidualnych konsultacji. Program skierowany był m.in. do uczniów szkół ponadpodstawowych i zakładał, że zostanie przeprowadzony wśród uczniów klas pierwszych (w roku szkolnym 2019/2020) oraz klas drugich (w latach 2020/2021-2023/2024). W Liceum program realizowany był cyklicznie i w poszczególnych latach angażował od 220 do 352 uczniów, tj. 100% uczniów, do których był on skierowany, i którzy byli obecni w szkole w dniach realizacji zajęć²⁴.

W ramach działań związanych z realizacją tego programu higienistka szkolna prowadziła 45-minutowe zajęcia edukacyjne. Podczas zajęć omówiła m.in. wpływ na zdrowie poszczególnych posiłków, zasady nowej piramidy żywieniowej, przekazała materiały edukacyjne i ulotki dotyczące prezentowanego zagadnienia. W trakcie dyskusji odpowiadała na pytania związane ze zdrowym odżywianiem, zadawane przez uczniów. W Liceum – w latach szkolnych 2019/2020-2022/2023 – odbyło się 66 zajęć²⁵. Ponadto higienistka udzieliła uczniom z całej szkoły – zainteresowanym tematem *Zdrowe odżywianie kształtuje umysł i ciało* – łącznie 290 porad indywidualnych²⁶.

Realizując cele programu, w Liceum wykonano wszystkie zaplanowane zadania²⁷, ale nie przeprowadzono badań dotyczących efektów, jakie osiągnięto w wyniku podjętych działań. Dyrektor Liceum wyjaśnił, że *program nie zakładał prowadzenia badań mierzących efekty działań związanych z jego realizacją [...] i nie były dostępne dla prowadzącej żadne narzędzia badawcze, które można było do tego wykorzystać*. Ponadto wskazał, że *jedynym wskaźnikiem efektywności takiego programu może być zaobserwowanie na przerwach spożywania drugiego śniadania przez młodzież, czy zgłaszanie się zainteresowanych uczniów do gabinetu higieny szkolnej w celu*

²² Dane na dzień 4 czerwca 2024 r. W działania stacjonarne zostało zaangażowanych 62 uczniów, a 43 uczniów uczestniczyło w wyjazdach zagranicznych.

²³ Program realizowany był w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na poszczególne lata.

²⁴ W roku szkolnym 2019/2020 było to – 273 uczniów, w 2020/2021 – 220 uczniów, w 2021/2022 – 352 uczniów, w 2022/2023 – 289 uczniów.

²⁵ Na podstawie analizy sprawozdań z realizacji programu ustalono, że w roku szkolnym 2019/2020 higienistka szkolna przeprowadziła 16 zajęć, w roku szkolnym 2020/2021 – 13, w roku szkolnym 2021/2022 – 21 oraz w roku szkolnym 2022/2023 – 16.

²⁶ Na podstawie analizy sprawozdań z realizacji programu ustalono, że w roku szkolnym 2019/2020 higienistka szkolna udzieliła 50 indywidualnych porad, w roku szkolnym 2020/2021 – 130, w roku szkolnym 2021/2022 – 70 oraz w roku szkolnym 2022/2023 – 40.

²⁷ Celem programu było dostarczenie uczniom wiedzy – dotyczącej zdrowego i prawidłowego odżywiania – poprzez organizację 45-minutowych grupowych zajęć edukacyjnych oraz podczas indywidualnych konsultacji. Higienistka – z realizacji każdej edycji programu – sporządzała sprawozdania, w których przedstawiała dane dotyczące przeprowadzonych zajęć oraz udzielonych porad. Sprawozdania te zostały przekazane przez Liceum do organizatora: 8 czerwca 2020 r., 7 czerwca 2021 r., 27 października 2021 r., 25 maja 2022 r. oraz 10 maja 2023 r.

indywidualnego obliczenia BMI. [...] Rozmowy z uczniami miały charakter porady, nie było to odnotowywane w dokumentacji tych uczniów, nie można więc wskazać ilości i odsetka uczniów, którzy prosili o pomoc w tym zakresie.

(akta kontroli, str. 153-159, 215-297)

2.5.

Szkoła – w latach objętych kontrolą – na edukację i kształtowanie prawidłowych nawyków żywieniowych młodzieży nie wydatkowała żadnych środków finansowych. Dyrektor Liceum wyjaśnił, że *zajęcia prowadzone przez nauczycieli i wychowawców klas dotyczące tej problematyki były prowadzone w ramach obowiązujących zajęć (lekcje przedmiotowe: biologia, wychowanie fizyczne, lekcje wychowawcze).*

(akta kontroli, str. 298-299)

2.6.

W trakcie oględzin ustalono, że w Liceum znajdował się sklepik szkolny oraz pięć automatów vendingowych – trzy automaty z produktami spożywczymi i dwa automaty z kawą i herbatą²⁸. W sklepiku szkolnym sprzedawane były m.in. produkty niezapakowane – wyroby cukiernicze (drożdżówki i pączki) oraz pieczywo.

Umowy podpisane przez Szkołę z jedną firmą zewnętrzną prowadzącą sklepik²⁹ oraz dwiema firmami³⁰, będącymi właścicielami automatów vendingowych, nie zawierały postanowień gwarantujących sprzedaż przez te podmioty wyłącznie produktów zgodnych z wytycznymi określonymi w rozporządzeniu w sprawie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży. Szerzej zostało to przedstawione w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str. 300-341)

Od 1 stycznia 2020 r. do 31 marca 2024 r. Państwowa Powiatowa Inspekcja Sanitarna³¹ przeprowadziła w Szkole dwie kontrole³² oceniające stan sanitarny szkoły. Nie przeprowadzano kontroli w zakresie oceny asortymentu dostępnego w automatach vendingowych oraz w sklepiku szkolnym.

NIK – w celu ustalenia warunków żywienia w Liceum – zleciła Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Rzeszowie³³ przeprowadzenie kontroli doraźnej asortymentu proponowanego w sklepiku szkolnym i automatach vendingowych pod kątem zgodności środków spożywczych z obowiązującymi przepisami prawa oraz zdolności do spożycia wody z wodociągu. PPIS dokonała badania w zleconym zakresie³⁴. Kontrola wykazała, że w sklepiku szkolnym sprzedawano towary zgodne z wymogami określonymi w rozporządzeniu w sprawie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży. Natomiast w aparatach vendingowych znajdowały się produkty niespełniające wymogów ww. rozporządzenia, np. słodzone

²⁸ Na parterze obok głównego wyjścia znajdują się dwa automaty – jeden z produktami spożywczymi i jeden z kawą, na pierwszym piętrze również dwa automaty – jeden z produktami spożywczymi i jeden z kawą oraz na poziomie „0” – jeden automat z produktami spożywczymi.

²⁹ Obecnie obowiązująca umowa nr 7/2024 została zawarta na czas od 1 marca 2024 r. do 30 czerwca 2025 r. Poprzednia umowa na prowadzenie sklepiku została podpisana na czas od 1 września 2022 r. do 30 czerwca 2023 r., ale 12 grudnia 2022 r. została wypowiedziana przez firmę zewnętrzną ze względu na konieczność zawieszenia działalności z powodów ekonomicznych.

³⁰ Umowy z podmiotami zewnętrznymi nr 9/23 oraz 10/23, zawarte na czas od 1 września 2023 r. do 30 czerwca 2024 r.

³¹ Dalej: PPIS.

³² Kontrole przeprowadzono 26 października 2022 r. (protokół kontroli nr PSN.9020.7.7.2022) oraz 28 lutego 2024 r. (protokół kontroli nr PSN.9020.7.2.2024). W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

³³ Zlecenie przeprowadzenia kontroli doraźnej w trybie art. 12 pkt. 3 ustawy o NIK z dnia 19 kwietnia 2024 r.

³⁴ PPIS przeprowadziła kontrolę w dniu 15 maja 2024 r. oraz 3 czerwca 2024 r.

napoje gazowane, ciastka, batony³⁵. Szerzej zostało to przedstawione w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str. 342-381)

2.7.

W Szkole wszystkim uczniom został zapewniony nieograniczony dostęp do wody pitnej z sieci wodociągowej. Zdatność do picia wody z kranu została potwierdzona przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Rzeszowie³⁶. Kontrola doraźna przeprowadzona – na zlecenie NIK – przez PPIS również wykazała, że parametry przebadanej wody³⁷ są zgodne z wymogami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi³⁸.

Dyrektor Liceum wyjaśnił, że o zdatności wody do picia informowani są wszyscy uczniowie na lekcjach z wychowawcą, na początku roku szkolnego. Informacja nie była umieszczana na szkolnej tablicy ogłoszeń. W przyszłości rozważymy inne, poza informacjami przekazywanymi przez wychowawców, sposoby informowania o zdatności do picia wody z kranu. W przypadku, gdyby woda nie była zdatna do picia, wiadomość taka by była niezwłocznie podana do informacji wszystkim uczniom poprzez umieszczenie informacji w odpowiednich miejscach i za pośrednictwem nauczycieli, wychowawców.

Ponadto uczniowie mogli zakupić wodę na terenie Liceum w sklepiku szkolnym oraz w automatach vendingowych.

Dyrektor wyjaśnił, że szkoła rekomenduje korzystanie z wody butelkowanej, certyfikowanej. Uczniowie naszej szkoły korzystają z wody zakupionej w automatach.

(akta kontroli, str. 342-346, 382-388)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie dołożono należytej staranności do przygotowania umów zawartych z jedną firmą zewnętrzną prowadzącą sklepik oraz dwiema firmami będącymi właścicielami automatów vendingowych. Umowy nie zawierały postanowień gwarantujących sprzedaż przez te podmioty wyłącznie produktów zgodnych z wymogami określonymi w z § 1 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 rozporządzenia w sprawie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży. Umowy te nie gwarantowały również Szkole możliwości nałożenia kar umownych lub odstąpienia od umowy w przypadku nieprzestrzegania ww. zasad sprzedaży żywności.

Dyrektor Liceum wyjaśnił, że zapisy umowy (§5 ust. 2 pkt. 1a) dają możliwość rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym. „Umowa ulega rozwiązaniu ze skutkiem natychmiastowym w sytuacji, gdy: Najemca lub biorący korzysta z przedmiotu najmu lub użyczenia w sposób sprzeczny z warunkami umowy i/lub regulaminu, narusza porządek publiczny albo dopuszcza się czynu zabronionego”. Uważamy, że powyższy zapis w przypadku stwierdzenia faktu naruszenia przez najemcę zasad sprzedaży daje wynajmującemu możliwość rozwiązania umowy.

Zdaniem NIK zacytowane w wyjaśnieniach fragmenty umów nie dotyczyły przypadków niedochowania przywołanych wymogów rozporządzenia w sprawie

³⁵ Protokoły z kontroli PSSE z dnia 15 maja 2024 r. nr PSŻ.9020.2.404.2024, PSŻ.9020.2.405.2024, nr PSŻ.9020.2.417.2024 oraz protokół z dnia 3 czerwca 2024 r. nr PSŻ.9020.2.465.2024.

³⁶ Sprawozdanie z badań nr 127/PM/2024 z dnia 12 kwietnia 2024 r.

³⁷ Badania laboratoryjne parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych pobranej próbki wody zostały przeprowadzone w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie. Z przeprowadzonych badań – w dniu 20 maja 2024 r. – sporządzono sprawozdanie nr DL.LHK.9052.297.2024.

³⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 2294.

żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży. Sytuacje te nie stanowiły bowiem „naruszenia porządku publicznego” lub „czynu zabronionego”³⁹.

(akta kontroli, str. 300-327)

2. Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty mogą być sprzedawane dzieciom i młodzieży grupy środków spożywczych, o których mowa §1 ust. 1 pkt 2, 6-8 i pkt 20, pod warunkiem, że nie zawierają więcej niż: 1) 15 g cukru w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia, a w przypadku produktów mlecznych, o których mowa w ust. 1 pkt 7, nie więcej niż 13,5 g cukru w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia; 2) 10 g tłuszczu w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia; 3) 0,4 g sodu/1 g soli w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia, a w przypadku pieczywa półcukierniczego i cukierniczego – nie więcej niż 0,45 g sodu/1,2 g soli w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia.

W toku kontroli ustalono, że produkty spożywcze dostępne w aparatach vendingowych – zlokalizowanych na terenie Szkoły – nie spełniały wskazanych w ww. rozporządzeniu kryteriów⁴⁰.

Dyrektor Liceum wyjaśnił, że *Dyrekcja szkoły podejmowała rozmowy interwencyjne dotyczące sprzedawanych w automatach produktów. W piśmie z dnia 15 czerwca 2023 r. firma wynajmująca powierzchnie na te automaty zapewniła, że produkty spełniają wymogi rozporządzenia w sprawie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach oraz wymogi ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia. W bieżącym roku szkolnym prowadzone były rozmowy z właścicielem automatów dotyczące odpowiedzialności za złamanie ustaleń i przepisów. Firma będzie weryfikowała umieszczone w automatach produkty.*

Podejmowane przez Szkołę rozmowy nie przyniosły oczekiwanych efektów. Dopiero PPIS – po przeprowadzonej na zlecenie NIK kontroli – zobowiązała prowadzących działalność do wycofania z obrotu – z terenu Liceum – produktów niepełniających wymagań ww. rozporządzenia.

(akta kontroli, str. 332-372)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działania edukacyjne w zakresie propagowania zdrowego odżywiania, realizowane w ramach przyjętych programów wychowawczo-profilaktycznych, były dostosowane do skali rozpoznanych potrzeb. Kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych młodzieży odbywało się poprzez realizację międzynarodowego programu Erasmus+ *No Other World – Nie mamy innego świata* (dotyczącego zdrowego odżywiania i niemarnowania żywności), cykliczną realizację programu zdrowotnego (mającego na celu promocję racjonalnego odżywiania) oraz podejmowanie tematyki związanej ze skutkami niewłaściwej diety – na lekcjach wychowawczych, biologii i wychowania fizycznego. Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że działania prowadzone w ramach zewnętrznego programu zdrowotnego pt. *Zdrowe odżywianie kształtuje umysł i ciało* były realizowane rzetelnie i odpowiadały wymogom wynikającym z tego programu. Ponadto Szkoła w sposób rzetelny zapewniła wszystkim uczniom nieograniczony dostęp do wody pitnej.

³⁹ Zgodnie z art. 115 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (Dz. U. z 2024 r. poz. 17, ze zm.) czynem zabronionym jest zachowanie o znamionach określonych w ustawie karniej. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. *o bezpieczeństwie żywności i żywienia* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1448) przewiduje w art. 103 ust. 1 pkt 8 w przypadku sprzedaży w ramach prowadzonej działalności w jednostce systemu oświaty środków spożywczych innych niż objęte grupami środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży odpowiedzialność administracyjną (karę pieniężną), a nie karną.

⁴⁰ W automatach vendingowych znajdowały się m.in. następujące produkty niewskazane do sprzedaży w placówkach oświatowych: batony, wafelki, ciasteczka owsiane z żurawiną, rogaliki o smaku cocoa, rozpuszczalne gumy do żucia oraz słodzone napoje gazowane.

Natomiast – w ocenie Najwyższej Izby Kontroli – podejmowane przez Liceum działania w celu zapewnienia na terenie szkoły sprzedaży produktów zgodnych z zasadami zdrowego żywienia były nieskuteczne. Do żadnej z umów, zawartych z firmami zewnętrznymi świadczącymi sprzedaż produktów spożywczych na terenie Szkoły, tj. jedną firmą prowadzącą sklepik oraz dwiema firmami, będącymi właścicielami aparatów vendingowych, nie wprowadzono zapisów gwarantujących sprzedaż przez te podmioty wyłącznie produktów zgodnych z wymogami rozporządzenia w sprawie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży. Ustalono, że w aparatach vendingowych były dostępne produkty niespełniające wymogów określonych w ww. rozporządzeniu.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	1. NIK zwraca uwagę na potrzebę pisemnego dokumentowania przeprowadzonych działań. Brak pisemnego potwierdzenia dokonanych ustaleń, będących podstawą podejmowanych decyzji, uniemożliwia ocenę rzetelności oraz legalności procesu ich podejmowania.
Wnioski	1. Wprowadzenie do umów zawieranych z podmiotami zewnętrznymi świadczącymi usługi sprzedaży produktów spożywczych na terenie Szkoły zapisów gwarantujących sprzedaż wyłącznie produktów zgodnych z wymogami określonymi w z § 1 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 rozporządzenia w sprawie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży.2. Zagwarantowanie w umowach podpisywanych z podmiotami zewnętrznymi świadczącymi usługi sprzedaży produktów spożywczych na terenie Szkoły możliwości nałożenia kar umownych lub odstąpienia od umowy w przypadku nieprzestrzegania zasad sprzedaży żywności określonych w § 1 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 rozporządzenia w sprawie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży.
Zapewnienie na terenie Szkoły sprzedaży produktów zgodnych z wytycznymi określonymi w rozporządzeniu w sprawie żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 2 lipca 2024 r.

Kontrolerzy:

Urszula Dziedzic
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Paulina Wojtowicz-Maryjka
Inspektor kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Dyrektor
Stefan Gados

z up.
p.o. Wicedyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Rzeszowie
/-/
Stanisław Jarzyna